

LLUÍS GALAN, TESTIMONI POLÍTIC

El periodista que va tornar del fred



Va participar en la guerra d'Espanya i la seua biografia és ben plena d'un exili viscut intensament a l'URSS. Ha estat cridat com a intèrpret en la pròxima Conferència del Comitè de Desarmament de l'ONU i ara prepara les seues memòries. Lluís Galan parla d'episodis crucials al llarg de la seua vida i analitza, també, la situació actual a l'URSS.

Victor Mansanet i Boïgues

Lluís Galan i Jiménez és un valencià d'«adopció» que ha estat fora del nostre país massa temps. Amb aquesta frase podríem encapçalar qualsevol introducció biogràfica dels milers de valencians que se n'anaren a l'estranger fugint de la terrible repressió franquista que s'inicià en acabar la guerra del 36. Aquest home, però, no va ser un ciutadà qualsevol. La República espanyola el convertí en protagonista d'uns esdeveniments que canviaren tot d'un plegat el sentit de la seua vida. Formà part de l'exèrcit de vençuts als quals la vida va fer una ganyota de menyspreu, però l'atzar ha volgut que recuperem el testimoni d'aquest ciutadà que assumí importants nivells de responsabilitat al País Valencià, com a secretari general de la Federació Universitària Escolar (FUE), i a Romania, com a director suplent de la llegendària emissora de ràdio «La Pirenaica».

Ex-militant comunista, vestí l'uniforme de l'Exèrcit Roig durant la II Guerra Mundial. Ara, encara manté l'ideal comunista de la joventut, però des de posicions



«Enteníem que la premsa havia de ser un mitjà organitzador i agitador polític».

pacifistes. Només entrar a casa seua, a Madrid, destaca sobre la paret una litografia del famós «Colom de la Pau», de Picasso. També hi ha un oli d'Alberto Sánchez, fundador de l'Escola de Vallecas d'Artistes Plàstics, i un dibuix de Josep Renau que li regalà el 1961. Sobre una petita llibreria s'arreglen textos de Gandhi, distints autors soviètics i un volum titulat *Picasso en Avignon*, de Rafael Alberti. Lluís Galan viu d'una pensió que se li concedí gràcies al reconeixement de la seua professió: la de periodista. Gaudeix de la companyia de la seua dona i de la lectura, política o literària, i als 71 anys encara realitza algun treball per a les Nacions Unides, com a traductor.

L'any 1925, Lluís Galan arriba a València. Venia del Marroc, on estava destinat el seu pare, el qual moria tres anys més tard. Aviat s'adonaria de la realitat del moment.

—¿Va formar-se culturalment i política a València?

—¡És clar! Vaig estudiar als jesuïtes, de primer, i després a l'Acadèmia «Cabanilles», on començà la meua activitat política, que vaig augmentar en procla-

mar-se la República. La República esdevingué una explosió de goig. Crec que no hi havia ningú a València que en dissentís. I és precisament el 1932 quan m'aficione a la política, justament en matricular-me a la Facultat de Dret de la Universitat de València. Dret era una Facultat força reaccionària i, com que el nou règim havia dinamitzat el moviment estudiantil, vaig afiliar-me a la FUE. A través d'aquesta organització entre en contacte amb el Bloc Escolar d'Oposició Revolucionària, que havien format els comunistes, i d'ací a les Joventuts Comunistes.

—*¿El seu encontre amb la València d'aquella època el motivà a fer-se comunista?*

—No exactament, més aviat diria l'encontre amb diverses persones i lectures, per exemple, Josep Izquierdo, el qual exercí de metge en el 14 Cos de l'Exèrcit durant la Guerra. Víctor Mollà, el meu cunyat, havia portat a casa cert ambient lliure pensador. També el meu germà, Emili, fundador de la FUE a València, influí en mi. Ell era una espècie d'anarquista il·lustrat. Recorde que em deia que el món aniria millor si els ciutadans respectaven els rètols que indicaven «No trepitgeu l'herba dels parcs». Jo no creia que la revolució fos això, i un bon dia el fill de Fèlix Azzati, Ricard Muñoz Suay i jo ens afiliàrem a les Joventuts Comunistes.

—*¿Quin va ser el primer llibre comunista que llegíreu?*

—Curiosament, una novel·la d'un tal Iuri Libedinski, *La setmana*. Narra un episodi de la revolució russa en què hi havia una baralla entre els «blancs» i l'exèrcit roig. Més tard vingué la lectura de *L'ABC del comunisme*, de Bukharin i Preobrazhenski, l'obra de Trotski i els clàssics del marxisme-leninisme. En el període republicà, Muñoz Suay i jo, que consolidàrem una gran amistat, «devoràvem» tot pamflet o text marxista. Els llibres de Lenin o Stalin duien títols força suggestius, com ara *Les sis condicions per a la victòria*, però nosaltres llegíem alhora Trotski. Això demostra una cosa: que els comunistes no sempre fórem gent tan tancada.

—*Tinc entès que vostè i el senyor Muñoz Suay en feien de bones...*

—Érem joves actius, plenament dedicats a la causa. Un dia, amb un guix, omplírem les façanes del carrer de la Pau de corbelles i martells. Era el bienni negre. Tanta activitat feia que els estudis anassen regular. Pensa que Ricard era comissari general de la Unió Federal d'Estudiants Hispans i jo, secretari general de la FUE. A més, érem

membres de la Junta de Govern de la Universitat de València i del Socors Roig Internacional. Renau i altres intel·lectuals ens feren afiliar a l'Associació d'Escriptors i Artistes Revolucionaris, encara que nosaltres només érem això darrer. Per aquella època començà la meua carrera periodística, a través de Frente Universitario. Per cert, en la Conferència Nacional d'Estudiants que se celebrà a Madrid el 1937 vaig ser elegit membre del Comitè Executiu de l'UFEH; Josep Renau em va pagar el viatge, per què jo no tenia ni un duro.

—*¿Desenvolupà, al llarg de la guerra, treballs informatius?*

—Mira, els comunistes, com n'eren pocs, havíem de multiplicar-nos, i el nostre entusiasme juvenil i revolucionari ens convertia en sers omnípresents. Jo no vaig desenvolupar un «periodisme de guerra», sinó que era participant de la mateixa guerra. Vaig dirigir *Trincheras*, òrgan d'informació de la Joventut Socialista Unificada, i hi vaig col·laborar en *Unidad*, alhora que organitzàvem sessions al cafè «Wodka», ubicat al carrer de la Pau, i participàvem en batallons militaritzats, com ara, el Front Juvenil d'Alcanta o els Batallons Rojos, o les Milícies de la Cultura. A més d'això, la majoria de nosaltres anà al front.

—*Malgrat el clima bèl·licista que es respirava a València, Lluís Galan i els seus companys de la FUE no van abandonar la seua tasca d'organització i direcció del moviment estudiantil valencià.*

—*¿Quina era la problemàtica d'aleshores a la Universitat?*

—Crec que la pròpia de totes les èpoques, és a dir, qualitat de l'ensenyament, mitjans adequats, plans d'estudis més moderns, etc., inclús va haver-hi enfrontament per la qüestió del valencià. Els estudiants de Dret, la majoria, no volien saber-ne res (¿no passa ara una cosa pareguda?). Hi havia, això no obstant, dues qüestions essencials. La primera, l'organització del col·lectiu estudiantil per servir a la República. La FUE avalava els soldats distingits perquè rebessen instrucció en les Escoles d'Oficials tot just creades. El Consell Superior de Guerra, que presidia el ministre de Justícia, Garcia Oliver, quan el govern republicà era a València, rebutjà els nostres avals. La segona qüestió era que la CNT-FAI pretenia de suplantar-nos dins el campus. Lògicament, no pogueren.

—*Els enfrontaments amb els anarquistes van ser una constant durant aquells mesos...*



DOMÈNEC UMBERT

—*¿I tant! Els cenetistes constituïen una vertadera força sindical, la més important, però fora del campus. Els va passar pel cap «prendre» la Universitat a fi de sindicalitzar-la. El rector d'aleshores, Josep Puche Álvarez, ens avisà als dirigents de la FUE de les intencions dels anarquistes. Vam mamprendre sobtadament l'ocupació de la Universitat i dessistiren d'assetjar-la. Ells ja havien ocupat el Palau de Justícia i pensaven fer el mateix amb els*



locals del PCE. El periodista Jordi Renales i jo ens entrevistàrem amb els dirigents anarquistes, els quals, finalment, renunciaren a l'assalt. Per aquells dies em substituïí Vicent Marco Orts, fill de Marco Miranda, al front de la Secretaria General de la FUE.

—*¿Com és que amb tan poca militància els comunistes ressaltàveu tant a València?*

—Home, la nostra sort és que te-

«El que està fent Gorbatxev és una regeneració del moviment comunista».

níem un grup d'intel·lectuals militants, i aquells que no hi militaven n'eren simpatitzants, i això ens donava un gran prestigi. Altres organitzacions del partit, més estretes de cervell, no veien amb bons ulls les incorporacions d'intel·lectuals al partit. ¡Quina ximpleria!

—*¿Què passà després de la guerra?*

—Una altra guerra, malauradament. Jo vaig tenir la sort d'embarcar-me al «Lezardrieux», que em transportà a Orà. D'allí, em dugueren al camp de concentració de «Boghari», prop del Sàhara, i més tard a l'Alger, Marsella, Le Havre i Leningrad. Les autoritats soviètiques m'internaren en una casa de repòs dels miners d'Ucraïna, a Jarkov. Després d'aquest «descans» vaig fer un viatge a Rostov, on m'elegiren membre del Comitè d'Extraterrats. De seguit, els dirigents bolxevics em triaren per a anar a l'Escola Política de Moscou, successora de l'Escola Leninista que es carregà Stalin.

Hi vaig rebre cursos de marxisme, igual que els que s'impartien a les Universitats russes, tot i que, per l'esclat de la guerra, l'Escola s'intal·laria a la República de Baskíria. Vaig aprendre el rus i em vaig incorporar a l'Exèrcit d'Operacions. Només entrar l'URSS en el conflicte bèl·lic, vaig especialitzar-me en sabotatges per combatre els nazis. Em destinaren al Caucas i prompte emmalaltí de malària tropical, la qual cosa, potser, em salvà d'una mort segura.

—*La malària lliurà Lluís Galan del Front, però no de la fam. Torna a Moscou per fer-se càrrec de xiquets deportats, i arribà la seua oportunitat.*

—*¿És a Moscou on comença a dedicar-se professionalment al periodisme?*

—Sí, efectivament. Entre a treballar en Ràdio Moscou i durant deu anys faig comentaris polítics. Vaig pensar a establir-m'hi definitivament, inclús em vaig casar. Però un dia se'm proposà marxar a Romania per treballar en el *Butlletí Setmanal* del Buró dels Partits Comunistes i Obrers, és a dir, el Kominform, succedani de la Komintern. Vaig resistir-me, de primeres, a anar-hi perquè aquell setmanari era molt avorrit. L'únic bo que hi havia eren els informes de Togliatti. Finalment, vaig acceptar i hi vaig treballar fins la desaparició del Kominform. El 1956, una comunicació de Dolores Ibàrruri fa que entre a Ràdio Pirenaica.

—*¿Quina labor realitzàveu a la Pirenaica?*

—Emetia comentaris polítics internacionals, relatius, sobretot, als partits comunistes, però també temes culturals i militars. Disposava d'un programa setmanal propi, que vaig titular «Xerrada del dijous». Era un programa obert, tant que la vespra de la concessió del Premi Nobel a Pasternak, escriptor maleït pel Kremlin, vaig lloar la seua qualitat com a autor i traductor genial de Shakespeare. Això va causar malament a algú, però ningú no s'atreví a censurar-me. Reconec que l'Acadèmia sueca actuà amb certa intencionalitat perquè Xólokhov mereixia, sens dubte, el Premi per *El Don de plàcides aigües*, la novel·la més completa sobre la guerra civil russa, però no hi havia raó per denigrar el guanyador. Em resum, a l'emissora procurava informar adequadament els oients, com a mínim; vaig proposar-m'ho, i n'estic satisfet.

—*¿Va dirigir l'emissora alguna vegada?*

—Dues voltes vaig tenir-ne la direcció, però com a suplent. Mira, l'important era l'aire que vam donar al mitjà informatiu l'equip de redacció. Enteníem que la premsa s'hauria d'utilitzar com deia Lenin, com un mitjà organitzador i agitador polític, però alhora com un mitjà que informe a la societat, que «explores» la realitat del moment per descobrir nous horitzons. Sé que als països comunistes la premsa té limitacions, però hi ha periodistes extraordinaris, vertaders professionals de la informació. Jo n'he conegut molts a la Unió Soviètica i crec que estan jugant un paper important en la nova etapa que ha obert Mikhaïl Gorbatxev.

—*¿Vostè considera, de debò, que la «perestroika» porta implícit un canvi en la societat soviètica?*

—N'estic segur, perquè observe una sincera voluntat democratitzadora. Jo no sóc un «kremlinòleg» —la paraula em fa fàstic—, però conec els russos, una mica. Uns anys arrere, parlar de democratització a l'URSS era impensable, perquè hi havia «democràcia ben entesa»; mira si era «ben entesa» que no n'hi havia. Ara mateix estan emprenent un «rearmament» polític i moral de la societat soviètica, un intent de democratització dels costums, i això està afectant positivament la premsa d'aquell país.

—*Les mesures que està portant a terme Gorbatxev a la Unió Soviètica han estat considerades per algun dirigent comunista de l'Estat espanyol com un retorn als grans principis del leninisme. ¿Què n'opina?*

—¡I ara! El que està fent Gorbatxev

és una regeneració del moviment comunista a l'URSS, no un retorn als orígens. Al meu parer, el líder soviètic vol desproveir el seu país de burocràcia, de conservadorisme i de, com afirmava Maiakovski, «adherències» al passat i al poder vitalici d'uns quants gerontòcrates stalinistes que ni tan sols van fer la revolució. Veig en la política de l'actual Secretari General del PCUS un apropament a l'assaig eurocomunista. Mira, l'eurocomunisme nasqué, no com una tàctica inspirada per Marchais, un home limitat, i Berlinguer, un home intel·ligent, sinó com una necessitat. El comunisme adquireix credibilitat quan es desproveeix d'una sèrie de llastos que l'impedien evolucionar, i el dirigent soviètic se n'ha adonat.

—Vostè s'ha declarat pacifista. ¿Què li sembla la proposta de pau de l'URSS? ¿És totalment sincera?

—Sens dubte. Cal haver viscut a aquell país per comprendre fins a quin punt repercuteix la qüestió de la pau en la vida dels ciutadans. El ciutadà soviètic és pacífic, amb moltes i bones raons per a ser-ne perquè ha viscut guerres devastadores. La moratòria proposada per Gorbaxev és absolutament sincera, i n'hi ha una fonamentació: la capacitat de l'«overkill». Però els arguments que donen els americans a través del seu detestable president són una estupidesa. Ells estan per l'armamentisme perquè això és un motor de la seua economia; en canvi, per als russos, és una càrrega.

—¿No resulta contradictori aquest «pacifisme» soviètic amb la forta presència de l'aparell militar a aquella societat?



DOMÈNEC UMBERT

«Els comunistes hem de realitzar un esforç d'adaptació a la realitat d'ara mateix».

—¡Compte! L'estament militar no té una preponderància en la societat soviètica. Tal preponderància, l'exerceix el Partit, que és, al cap i a la fi, qui pren les decisions militars. Els dirigents soviètics, després de la mort de Stalin, han fet ofertes interessants de pau, i els americans sempre les han rebutjades. Inclús Brejnev va pretendre la pau per als seus néts, com deia. La Casa Blanca sempre ha mostrat ceguesa davant aquestes propostes. De segur, fent una mica de política-ficció, Lincoln seria avui partidari d'un acord amb els russos per tal de salvaguardar els problemes comuns al gènere humà. ¿Per què dic açò? Tots dos, Brejnev i Lincoln, van patir la guerra i sabien les conseqüències que portava, però Reagan

l'ha feta només en el cinema i ell, per exemple, veu la guerra del Vietnam a través de Rambo. Sí, sé que a la Unió Soviètica hi ha un Afganistan, però això és per a Gorbaxev una herència enverinada de Brejnev.

—Per acabar, ¿creu que hi ha alguna solució a la crisi dels partits comunistes?

—La crisi dels partits comunistes ha de tenir una solució a llarg termini. Els comunistes hem de realitzar un gran esforç d'adaptació a la realitat d'ara mateix. Per a tal cosa cal que ens apliquem l'autocrítica. Estem adonant-nos que en un mateix partit convivim homes i dones que lluitàvem de manera distinta per conceptes diferents de societat. A poc a poc les posicions aniran definint-se, però cal participar en els moviments progressistes si volem de debò transformar la societat, moviments com l'ecologisme, el pacifisme i el nacionalisme d'esquerres. Hem de comprendre que la militància política és difícil en l'actualitat i certs moviments socials brinden l'oportunitat als ciutadans de lluitar per un mateix objectiu. Hem de participar-hi activament i de manera sincera.

Lluís Galan ha estat cridat per a participar en la propera Conferència del Comitè de Desarmament de l'ONU, en qualitat d'interpret. Ha estat col·laborador de Camp de l'Arpa, Quervo, Nueva Historia, etc. A hores d'ara està preparant les seues memòries, que seran publicades en una editorial catalana; després d'això, vol descansar per a viure com cal. No ha perdut l'entusiasme i l'esperança perquè el món siga una mica millor. □



**ENCARA
NO SOU SOCI
D'ACCIÓ CULTURAL
DEL PAÍS VALENCIÀ?**



Butlletí d'inscripció

1r. cognom 2n

Nom Professió

Lloc de naixement Any

Domicili Població

Districte postal Tel. particular

Domicili del treball

Població Tel. treball S'ha fet soci d'Acció Cultural del País Valencià, amb una quota trimestral de (feu una creu on calga):

..... mil cinc-centes

..... tres mil

..... pessetes (quantitat superior a fixar pel soci)

Domiciliació bancària

En/Na

Carrer Població

Banc/caixa Agència

Carrer Població

Província Compte corrent Núm.
Llibreta

Distingits senyors:

Els pregue que atenguen, amb càrrec al meu compte i fins a nova ordre, els rebuts de ptes. que trimestralment els presentarà Acció Cultural del País Valencià.

..... de de 198...

Firma

C/. Moratín, 15-8a. Tel. (96) 351 17 27. 46002-València.